

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

СУЧАСНА ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

Частина IV

**Дніпро
2026**

УДК 81'1(477)
ББК 81'2 УКР
С 91

Ухвалено до друку Науково-методичною радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет» (протокол № 4 від 18.12.2025 р.)

Ухвалено до друку Вченою радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет» (протокол № 5 від 25.12.2025 р.)

Сучасна прикладна лінгвістика. Збірник наукових праць. Дніпро: ВВПЗ «ДГУ», 2026. Ч. IV. 339 с.

(в авторській редакції)

У збірник увійшли наукові дослідження, які були оприлюднені на III Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні погляди на прикладну лінгвістику» (18 листопада 2025 року). Тематика статей охоплює актуальні питання щодо розвитку та становлення прикладної лінгвістики.

Матеріали наукових досліджень можуть бути використані у практичній діяльності фахівців зазначених напрямів діяльності та у навчальному і виховному процесах закладів освіти.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Крашеніннікова Тетяна Валеріївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Холод Ірина Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Нежива Ольга Миколаївна – доктор філософських наук, професор, професор кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Запотічна Роксолана Андріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Лимар Андрій Петрович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Сковронська Ірина Юріївна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Негодченко Ольга Петрівна – старший викладач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Мірошник Андрій Дмитрович – фахівець Навчально-наукового відділу

© ВВПЗ «ДГУ», 2026

© Автори, 2026

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
Алексєєв Артур. Розроблення та оцінювання систем автоматичного створення навчальних матеріалів із використанням LLM для вивчення іноземних мов	6
Архіпова Тетяна. Мовою історії: «східна колекція» фотографа д. І. Єрмакова у дніпропетровському національному історичному музеї	14
Борисенко Світлана. Мовна експертиза як доказ у судовому процесі	20
Бутченко Тарас. Оціночні поняття у нормопроектуванні: семантичні межі та проблеми інтерпретації.....	30
Варакута Марина. Емпатійна мова психолога в роботі з травмованими сім'ями військовослужбовців.....	43
Вонсович Юлія. Інноваційні методи формування комунікативної компетентності у студентів медичних спеціальностей.....	53
Глущенко Ганна, Єрмакова Наталія. Роль екфразису у створенні візуального коду романів А. Сміт.....	61
Гутарук Наталія. Цифрові інструменти як засіб диференціації навчання англійської мови у закладах професійної (професійно-технічної) освіти	69
Данченко Ірина. Стиль і мова творів Роберта Музіля.....	78
Зав'ялов Дмитро. Нейронні механізми мовного перемикування у двомовних носіїв	86
Запотічна Роксолана. From medical jargon to clear communication: linguistic innovations in electronic health records.....	92
Запотічна Роксолана. The role of applied linguistics in enhancing communication in healthcare settings	100
Калашникова Тетяна. Вербалізація опозиції «свій-чужий» в сучасному суспільно-політичному дискурсі США	109
Квітінська Ліана. Семіотика: практичне використання символів і знаків ...	115
Козін Ігор, Андрішко Олег. Розроблення інтерактивних систем для навчання українській мові за допомогою технологій	135
Korsunskaja Viktoriia. Der Einfluss der Sprache auf die Entwicklung der Kommunikationskompetenz und die Persönlichkeit.....	142
Косович Ольга, Майданюк Юлія. Психолінгвістичні механізми кодового перемикування в білінгвальному мовленні	152
Краснокутський Олександр. Правові засади соціального захисту населення в Україні	160
Крашеніннікова Тетяна. Анатолій Михайлович Поповський: аналіз етнолінгвістичних праць	171
Кузнєцова Наталія. Інтегроване формування іншомовної та цифрової компетентностей майбутніх інженерів засобами ІКТ	177

Лимар Андрій. Соціолінгвістичний вимір радянської національної політики в Україні у 30-50-х рр. ХХ ст.	183
Лучанінова Ольга. Психолого-педагогічні чинники професійного мовлення викладача: інформаційно-дидактичний супровід	192
Ляшко Сергій. «Хто йдеш мимо...» Яна Жоравницького як зразок староукраїнського віршування народною мовою	200
Мильцев Олександр. Аналіз адрес власників земельних ділянок у США та підходи до виправлення помилок із використанням PostgreSQL	207
Моргунова Аліна. Духовна єдність людства як комунікативна парадигма теософії	218
Мосейко Анжела. Plain legal language – простота чи складність процесуальних документів	226
Мостова Анастасія. Інтеграція цифрових навичок у вищу освіту України: європейські орієнтири та дидактичні рішення	235
Нежива Ольга. Роль новизни у покращенні навчання та формуванні пам'яті в освітньому середовищі	243
Підвисоцька Галина. Problems of grammatical interference in the process of learning english	248
Руколянська Наталія. Абстрактні поняття кримінальної процесуальної субмови	257
Сергієнко Наталія. Стан та проблеми прикладної лінгвістики	265
Sydoriv Sergiy. Development and functioning of inclusive terminology	273
Сімічева Юлія. Онлайн дискурс як простір міжмовної взаємодії у глобалізованому світі	281
Сковронська Ірина. Маніпулятивні прийоми і види психологічного впливу у суперечках	290
Соїна Ірина. Linguistic and cultural contacts in foreign realities concept spheres	301
Титаренко Світлана. Психолінгвістичні механізми формування мовлення у дітей дошкільного віку	310
Холод Ірина. Professional english in psychology: applied linguistic approaches to terminology, discourse, and skills development	320
ВІДГУКИ, РЕЦЕНЗІЇ, НОВІ ВИДАННЯ	328
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	336

ЕТНОЛІНГВІСТИКА

**АНАТОЛІЙ МИХАЙЛОВИЧ ПОПОВСЬКИЙ: АНАЛІЗ
ЕТНОЛІНГВІСТИЧНИХ ПРАЦЬ**

Тетяна КРАШЕНІННІКОВА

*кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри міжкультурної
комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»*

Статтю присвячено вчителю в знак подяки за його титанічну працю у формуванні мене як науковця. Згадано біографію Анатолія Михайловича Поповського та його вподобання у громадській діяльності. Надано вибірковий перелік етнолінгвістичних праць дослідника. Оприлюднено основні погляди професора на фольклорні записи Полтавщини у порівнянні з іншими мовними територіями. Звернуто увагу на проведений ним аналіз та порівняльну характеристику численних і різноманітних фонетичних, морфолого-синтаксичних рис східнополіських та південно-західних фольклорних запасів по відношенню до полтавських здобутків.

Ключові слова: етнолінгвістика, наукова праця, фольклор, мовні зразки.

This article is dedicated to the teacher in gratitude for his titanic work in shaping me as a scientist. It mentions the biography of Anatoliy Mikhailovich Popovsky and his preferences in public activities. A selective list of the researcher's ethnolinguistic works is provided. The professor's main views on folklore records of the Poltava region in comparison with other linguistic territories are published. Attention is drawn to his analysis and comparative characterisation of the numerous and diverse phonetic, morphological and syntactic features of the eastern Polissya and south-western folklore collections in relation to the Poltava achievements.

Keywords: ethnolinguistics, scientific work, folklore, language samples.

Вступ. Етнолінгвістика – галузь мовознавства, яка вивчає зв'язки між мовою та різними сторонами матеріальної і духовної культури етносу – міфологією, релігією, звичаями, мистецтвом, етнопсихологією та ін. Об'єктом етнолінгвістики є переважно мовні тести з етнології, історії тощо [2, с. 164].

Етнолінгвістику досліджували: І. Гердер, В. Гумбольдт (спробували осягнути різноманітність світу через пізнання мови, виходом лінгвістики за межі мови при пізнанні її структури й історії), О. Потебня (вивчав слово як явище культури, його історію з урахуванням сфери побутування, обрядової реальності, дійств і предметів), Ф. Боас, Е. Сепір (вивчали мову і культуру корінних американців через призму духовної культури етносу), Б. Уорф, Ю. Д. Апресян, Ю. Н. Караулов, А. Вербицька та ін. (аналізували доктрину про способи вербального кодування культурної інформації, стереотипізацію й

концептуалізацію дійсності, взаємозв'язки між ментальними й мовними одиницями).

Фундаментальні питання взаємодії мови, культури й народної свідомості актуалізують сьогодні дослідження із залученням відомостей із фразеології, пареміології, лінгвокультурології, когнітивно-прагматичних аспектів тексту й дискурсу (Н. Д. Арутюнова, М. Ф. Алефіренко, Ф. С. Бацевич, Т. А. Космеда, О. С. Кубрякова, А. М. Мелерович, В. М. Мокієнко, Р. Й. Павіленіс, З. Д. Попова, О. О. Селіванова, Ю. С. Степанов, Й. А. Стернін, О. С. Столнейкер, В. Н. Телія, В. М. Торопов, Д. Х. Хаймз, Ч. Філлмор та ін.).

Виклад основного матеріалу. Одним із таких дослідників був Анатолій Михайлович Поповський. У його монографії «Південноукраїнські джерела в історії формування української літературної мови» (2018) зазначено, що науковець народився 29.10.1935 р. у селі Приют Магдалинівського району Дніпропетровської області в родині сільських трударів. У 1950 р. закінчив Приютську початкову школу, а в 1953 р. – Тарасо-Шевченківську середню школу. З 1953 по 1955 рр. працював у тракторній бригаді колгоспу ім. Кірова, секретарем-діловодом Приютської НСШ, учителем Олександрівської середньої школи Магдалинівського району Дніпропетровської області. Закінчив 1962 р. Дніпропетровський державний університет і був рекомендований професором Ващенком В.С. для педагогічної роботи на кафедрі української мови.

У травні 1972 р. захистив кандидатську дисертацію «Лінгвістичне та історико-культурне значення полтавських говорів у формуванні української літературно-національної мови». У жовтні 1990 р. захистив докторську дисертацію «Південноукраїнські джерела в історії формування української літературної мови». Викладав у Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара та Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ. Автор понад 900 наукових праць.

Активний громадський діяч. Член редколегії громадських, літературно-художніх та наукових часописів. Голова Конгресу української інтелігенції Дніпропетровщини, голова міського товариства «Просвіта».

Анатолій Михайлович систематично досліджував та брав участь у наукових заходах присвячених аналізу політичного становища української спільноти в різних країнах воюючих сторін першої і другої світових воєн, характеру течій ОУН, що впливали на виникнення руху українського опору спочатку тоталітарному співробітництву більшовизму і нацизму, а потім такому ж їх протистоянню. Він піднімав питання, що ігнорування ролі ОУН, УПА, УНК, УНА в пронацистських так і просоветських колах діє і досі як інструмент протистояння цих сил у патріотичному осередку українського суспільства [3, с. 7-8; 1, с.12].

Удостоївся визнання Міжнародного біографічного центру (Кембридж, Великобританія, 1995 р.) за наукові праці з україністики та почесного звання Американського біографічного інституту – «Людина року» (1997 р.), а також академічного – «Науковці України – еліта України» (2015, 2017). Мав ряд нагород. Світ втратив великого науковця 03 листопада 2025 року.

Як етнолінгвіст, професор Поповський активно вивчав і висвітлював у своїх працях полтавські говори та їх вплив на формування української літературно-національної мови. У монографії «Лінгвістичне та історико-культурне значення полтавських говорів у формуванні української літературно-національної мови» (2015) дослідник писав: «Наукове вивчення живої народної мови починається однозначно з розвитком української етнографії» [4, с. 7].

За його спостереженнями, значне місце в процесі формування української мовнолітературної норми посідає багатий і різноманітний фольклор, зафіксований на Полтавщині. Він увійшов широким річищем в художню літературу, театр, журналістську практику, музику і вніс великий вклад у творення основи української мовно-літературної норми. Формування української літературної мови тісно пов'язане не тільки з художньо-фольклорними, але й мовними зразками. Через це варто зважати на мовні особливості місцевого фольклору. У його високохудожніх зразках, на яких формувалась мовно-літературна норма, широко відтворені численні фонетичні, морфологічні, синтаксичні та лексичні риси полтавського мовлення. Вивчення

місцевих мовних рис фольклору Полтавщини дає змогу виявити їх питому вагу і місце в процесі формування української літературної мови [4, с. 241].

Науковець провів аналіз та зробив порівняльну характеристику численних і різноманітних фонетичних, морфолого-синтаксичних рис східнополіських та південно-західних фольклорних запасів по відношенню до полтавських та зробив такі висновки: у фольклорних записах східнополіських говорів, незважаючи на їх територіальну близькість та значні спільності з полтавськими, знаходимо більше мовних рис. Вони характеризуються значною кількістю різко відмінних варіантів однієї й тієї ж форми. У східнополіських говорах є чимало особливостей, що не властиві полтавським, які не могли сприяти розвиткові літературної норми. Фольклорні записи Полтавщини відрізняються більш сталими і менш диференційованими граматичними формами та фонетичною системою. В них чіткіше використовувались основні форми, які стали згодом нормативними. Анатолій Михайлович порівнював зразки полтавського говору із загальною картиною південно-західного фольклору, де широко представлені архаїчні форми, відбита велика кількість місцевих рис, наявні елементи, запозичені з польської та інших мов [4, с. 241-242].

Крім загального бачення етнолінгвістичних питань, Анатолій Михайлович Поповський видав ряд праць, присвячених етнолінгвістиці. Пригадаємо деякі з них:

1. Нормативні тенденції в мові фольклору Південної України XIX – початку XX століття. Дніпропетровськ, 1988.
2. Значення південноукраїнських степових говорів у формуванні літературно-національної мови: навчальний посібник. Дніпропетровський державний університет. Дніпропетровськ, 1989. 88 с.
3. Синтаксичні конструкції у мові фольклору південної України XIX-XX ст. *Народна творчість у просторі і часі*. Луцьк, 2010. С. 368-380.
4. Південно-східні говіркові риси в збірці поезій Івана Манжури «Степові думи та співи». *Мовознавчі студії*. Випуск 3.: Діалект у лінгвокультурному просторі (За матеріалами Міжнародної конференції на пошану 100-річчя від дня народження проф. Гаврила Шила). Дрогобич: Швидкодрук, 2010. С.285-293.
5. Поліські лінгвальні риси в народних оповіданнях і казках Василя Кравченка. *Волинь-Житомирщина*. Міжнародна наукова конференція «Північноукраїнське наріччя в історії української мови». Житомирський державний університет ім. Івана Франка (17-18 листопада 2010 р.). Житомир, 2010. С. 264-274.

6. Бджола-трудівниця – гарний мед-медовиця. *Я вивчаю українську*. Журнал для тебе і твоїх друзів. Харків: «ВГ «Основа», 2011, № 4, квітень. С.6-7.
7. Діалектні лексико-фразеологічні риси в мові південноукраїнських письменників XIX – початку XX ст. *Діалектна мова: сучасний стан і перспективи дослідження*. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. С. 215-217.
8. Південно-східні говіркові риси у збірці поезій Івана Манжури «Степові думи та співи». *Лінгвістичні дослідження: Зб. наук. праць Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С.Сковороди*. Харків, 2012. Вип. 33. С 23-31.
9. Фольклорні традиції в поезії Наталки Нікуліної. *Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Філологічні науки*. Запоріжжя, 2013, № 3. С. 65-67.
10. Розкажи мені казочку, мамо, а татусь поведе у легенду // Заржицька Еліна. Великий Луг над Дніпром: казки і легенди. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2013. С. 154-157.
11. Бити чи не бити? *Наукові записки. Серія «Філологічна»*. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія». 2013. Вип. 40. С. 20-24.
12. Фольклорні традиції в поезії Наталки Нікуліної. *Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Філологічні науки*. Запоріжжя, 2013, № 3.
13. Живомовні елементи в поетичній збірці Д. І. Яворницького «Вечірні зорі». *Волинь-Житомирщина: Історико-філологічний збірник з регіональних проблем*. Житомир, 2013, № 24. С. 264-270.
14. Слово *борц* в ономастичному та апеллятивному контексті. *Актуальні проблеми прикладної лінгвістики: випуск 1: зб. наук. пр. / гол. ред. Н. В. Кондратенко*. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2014. С. 262-276.
15. Лексико-семантичні функції слова *зрада* в поезіях Тараса Шевченка. *Тарас Шевченко і сьогодні*. Матеріали VI науково-практичної конференції з участю міжнародних науковців, 26-27 травня 2016 р. Сімферополь, 2016. С. 48-58.
16. Іншомовна лексика в поетичних творах Ліни Костенко. *Матеріали всеукраїнської наукової конференції «Актуальні проблеми сучасних лінгвістичних досліджень та застосування інноваційних технологій викладання мов у вищій школі нефілологічного профілю»* 12 травня 2016 року. Дніпропетровськ, 2016. С. 202-206 (співавтор Д. М. Тимошенко).
17. Лексико-семантичні функції слова *зрада* в поетичних творах Тараса Шевченка. *Матеріали всеукраїнської наукової конференції «Актуальні проблеми сучасних лінгвістичних досліджень та застосування інноваційних технологій викладання мов у вищій школі нефілологічного профілю»* 12 травня 2016 року. Дніпропетровськ, 2016. С. 105-114.
18. Лексико-семантичні функції слова *перекотиполе* в українській мові. *Наукові записки*. Випуск 146. Серія: Філологічні науки. Кіровоград: Видавець Лисенко В.Ф., 2016. С. 184-190.
19. Прізвищам козацького роду нема перекладу. *Українське козацтво в етнокультурному просторі Наддніпрянини: Матеріали науково-практичної конференції, що відбулася під час IX Всеукраїнського історико-*

культурологічного фестивалю «Мамай-fest» 3 червня 2016 р.: [зб. наук. пр. / редкол.: Н.М.Буланова (відп. ред.) та ін.]. Нікополь: ТОВ «Принтхаус «Римм», 2016. С. 115-142.

20. Південноукраїнські джерела в історії формування української літературної мови: монографія. Дніпро: Ліра, 2018. 324 с.

21. Говіркові риси села Пальмирівки П'ятихатського району Дніпропетровської області. *Волинь-Житомирщина*. Історико-філологічний збірник з регіональних проблем, заснований у 1997 р. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2017. Вип. 28. С. 96-104.

21. Живомовні елементи в поетичній збірці Д.І.Яворницького «Вечірні зорі». *Лінгвістика*. Збірник наукових праць. Старобільськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2017. № 1 (36). С. 187-194.

Висновок. Етнолінгвістичні дослідження Анатолія Михайловича Поповського доповнили здобутки українських науковців щодо вивчення історії формування та становлення української літературної мови. Його прагнення відновити історію України за допомогою різних її складових пройшло через усе життя видатного науковця. На жаль, втрата такої людини для науки є непоправною, проте Анатолій Михайлович виховав цілу плеяду талановитих фахівців, науковців, дослідників, письменників, які достойно нестимуть світу його прагнення бачити нашу державу вільною та незалежною.

Список використаної літератури

1. Влалач В. Презентація і науково-практичні читання за книгою Євстахія Клестя (Сойки) «Любачівщина на шляху боротьби». *Бористен*. 2000. № 10 (112). С. 12.
2. Грищенко П. Ю. Етнолінгвістика // Українська мова. Енциклопедія / Редкол.: Русанівський В.М., Тараненко О.О. (співголови), М.П. Зяблюк та ін. Київ: «Українська енциклопедія», 2000. 752 с.
3. Панченко В. Дещо про висліди науково-практичних читань за книгою Івана Буртика. *Бористен*. 2000. № 5 (107). С.7-8.
4. Поповський А.М. Лінгвістичне та історико-культурне значення полтавських говорів у формуванні української літературно-національної мови: монографія. Дніпропетровськ: ЛПРА, 2015. 292 с.
5. Поповський А. М. Південноукраїнські джерела в історії формування української літературної мови: монографія. Дніпро: Ліра, 2018. 324 с.
6. Поповський А.М. Шануючи минуле, дбаємо про сучасне і минуле. *Бористен*. 2001. № 1(115), с.1.